

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia I.II - Cod. Ettenheim-Münster 290

[S.l.], [Anfang 18. Jahrh.]

Articulus secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-130078](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130078)

in Libero, partem in electa ut in radice, ad quod significandum
 haec duo nomina querebantur: & quia hoc libere
 orpitraly hic est nunc se agendum, si ut populi eadem orpi-
 brian sequi & rejicere, et ita quilibet senatorum regi ex-
 igenti data dicantur libere, quia rex potest ab illis recedere,
 & denique si novum nomen sua electionis quo est quare orpit-
 rian quoddam quo unum pro alio amplius innot.

De Libertate Liberalis.

De titulo secundus.

Principia inum.

in aliqua indifferentia con-
 sistere: indifferentia autem in genere est id quo res habet ab-
 sit determinata ad unum potius quam ad aliud.

Complexa est, in actu ino, et in actu ado.

Indifferentia in actu ino. repugnat determinari in
 actu ino. At in actu ino determinat in actu ado.
 quod si non opponitur, & supponitur eam et proficit, non sit
 exercitium illius.

Secundum Principia indifferentia in

acta ino ^{et} p^{er} d^{et} g^{it}, imo passiva, obiectiva,
et activa. Indifferentia passiva è capacitas re-
cipiendi hanc l^{icet} formam aut actum: seu forma è
indifferens ad hanc l^{icet} formam; in differentia
obiectiva è in obiecto principium ut appetit^{us} et fugi-
t^{us}, seu è representabilitas cum radicibus boni et mali,
ut visus sic appetit amabile, et odio haberi p^{er} se,
sic odibile ut p^{er} se erari. Hanc habet et bonum
creatum, ut pote limitatum et mixtum, unde nec
sanne amabile, nec sanne odibile est.

Indifferentia activa duplex è, altera negativa,
quod è capacitas ab omni actu, altera positiva, quod
è indeterminate potestas seu potestas ponendi
actum, et non actum: et hoc includit duo, nempe
negativam, quod è invaritas à nullo seu de-
terminatio antecedente ad unum, et ornam positivam
quod è indeterminate potestas sui non ex parte aliunde
determinate. potestas hoc modo indifferens è
ita quod possibile omnibus ad agendum proquo itis p^{er}
agere et non agere, hoc l^{icet} est.

Item Principium. Ad agendum libere requi-
 ratur, saltem 4. usor. in unum 1. p. potentia. 2. d. un.
 obiectum indifferens circa quod p. p. agere, id est neutrum
 bono et malo. Item. cogitatio est indifferens talis obiecti
 id est respectus boni et mali. 4. te. Con eam fieri
 potest in indifferens ad utrum libet.

Item Principium. Agens liberum habet domi-
 nium sui actus, quem pro arbitrio potest ponere in:
 et p. hoc coloris potest: / nobilior est agere
 necessario, ff. in capax est meriti et demeriti, necesse
 laudis, et vituperari et: q. actus illi est in quibuslibet
 quod non querit agenti necessario, unde non laudatur iusta
 bonorum, nec vituperatur, acta stultorum.

Conclusiones.

1. Deo imo. Ad liberum naalem est p. p. indifferens p. p. inia.

Obly. secundum oes p. p. potest p. p. agens liberum habet dominium sui actus, quo

necessario, etiam, atque potentia respiciat tunc in
differentia non habet dominium sui actus, ergo talis
potentia non est libera: et igitur libertas non consistit
in illa in differentia sola.

Quod 2° m^o. Si agens nolit operari, non est in
potestate facientis recipere aliquam formam et actum,
si n. agens operari vellet, et potens sit dispositio,
non est in huius potestate recipere aliquam formam et
actum, neque non potest resistere agenti nisi per aliquem actum,
adeoque iam est principium actuum et non respiciunt tunc.

Confermat^{ur} imo. Masina, vera, lignum et
cetera eiusmodi sunt ligna.

Quod 3°. Habent indifferentiam respiciant ad
plures formas ergo est.

2do Quod si non est liber, quia non habet talem indiff.
erentiam.

Quod 4° 2do. Indifferentia obliqua requirit
in se sequit ad libertatem.

ima pars Quod 5° ad libertatem necesse est actum

si proponi debet, ab voluntate p[ro]bit illud appetere in
appetere, & hoc e[st] indifferentia obediens, ergo est.

Obj. maj. Quia si obediens n[on] representat indifferentiam,
n[on] erit potentia eliciendi iura illud actus diversos, ergo
n[on] libertas. hinc bonum, p[ro] bonum p[ro]sum, et malum
p[ro]sum n[on] respiciant voluntatem.

Obj. 2da pars. Stante indifferentia obediens
voluntas p[ro]t n[on] e[st] libera. ergo haec indifferentia n[on] p[ro]t
fieri ad libertatem.

Obj. antea. Stante illa p[ro]t auctoritas n[on] e[st] d[omi]ni
sui actus. v. g. si quis e[st] negat illi conu[er]sum suum
& aliquam qualitatem imprimat, qua ad unam partem
determinat. bene n[on] volens n[on] poterit p[ro]p[ri]o d[omi]no,
ponere de suo acta effectus n[on] erit d[omi]ni illius.

Confirmat. H[er]etici libertatis hostes n[on]
negant indifferentiam abstruam ergo est.

Sol[utio] 3tio. Libertas proprie est s[im]p[li]c[iter] d[omi]ni
sp[eci]e[m] includit in illa a n[on] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
ambue d[omi]ni.

¶ Sed; imo. Auctoritate multiplici. inā i
scriptura, q̄ papia libellon expliat p̄ uin
elutian et indiffrentian q̄ resp̄ illen sin p̄leis
excludit. sic Deuteronomij cap. 33. Moises
sic alloquit̄ iudeos. Tertus hodie inuoco celum
et terram, quod p̄posuerim uobis uitam et
mortem benedictionem et maledictionem, elige
ergo uitam, ut et tu uiuas, et diligas Deum
Deum terram. et Josue cap. 24. eosdem
sic alloquit̄. Si uultis malum uobis uide,
ter uel Deo seruiatis, optio uobis datur,
eligit̄ hodie quod placet.

¶ Secunda auctoritas est. summorum P.
Pontificum Sij Quinti, Gregorij 10mi
3 hij, Urbani 8i. qui abro q̄ aprobante uniuersa
ecclesia damnauerunt has p̄p̄os Michaelis Baii,
quod uoluntarie fit em si necessarius fiat, libera
fit. et sola uolentia seu coactione pugnat
libertati hois naturali.
3tia auctoritas est, sanctorum Patrum.

quorum oia in iustor et S. Hieronimus l. 2. gra
 fornicationem. ubi necessitas, nec dannaatio, nec corona
 e. id e nec meritum nec de meritum, adeoq nec libertas.
 A S. Augustinus l. 3. de libero arbitrio cap.
 imo. nulla culpa inquit deprehendi potest, ubi nra ne-
 cessitasq dominat est.

Ista auctoritas e S. Thome et Theologim
 oium post diuina Thomam, qui liberum arbitrium
 definiunt non electiuam. nam in parte qertiore
 83 articulo 3. pponit inquit liberi arbitrij est
 electio, ex hoc n libere dicimur, qd pponit unum
 recipere alio recusato est. et in 2da qertiore
 13ta. articulo 2do. in his, inquit, qd est positus de,
 terminata ad unum, electio locum n habet. unde pbat
 idem non querere brutis.

Ista auctoritas e phtorum oiam post Arden,
 qui hoc passim tradidit e supponit: et ideo negant
 seum libere agere, quia putant iam agere ex
 necessitate nra quam nos sponte. ergo sponte agere
 et agere libere apud Arden n est idem.

1ta. auctoritas. addi potest quod ex,
periculis communis hominum qui in his quod libere agunt,
et omittunt, nullam ex periculis necessitatem, et
sibi consilij et dominij quod habent in suis actibus.
Denique nunquam dicant semper libere fieri, quod sit
cum necessitate antecedenti.

Probat 2do simpliciter ratiōe.
Ma. A gens liberam habet dominium sui actus; et
stante necessitate simpliciter antecedenti, non manet dominium
actus, ergo est.

Obz. m. Quia non potest de actu deo ponere
ut nulli id eadem ponere et impetire per arbitrium.

2da. Libertas est principium meriti et do-
meriti et necessitas antecedens hoc est ratio meriti
et demeriti, ergo est libertas.

Obz. m. Ex communi hominum sensu, qui
et male facta et necessitate excusant, nec male
facta laude digna versant, si omitti aut aliter
fieri non potuerunt.

Confirmatur. Quia alioqui potentia

libera n̄ differet à necessaria, utraq; n̄ est determinata
ad unum in actu ino, nec p̄bet n̄ agere tali modo
in talibus circumstantiis.

Res. hoc e opia libe
griffit in potia tali
positio oibus ad
agendum p̄quisitis
p̄bet agere et non
hoc e idud.

Quo 4lo. Esertia libertis q̄ritur in differenti, ut
in indifferentia activa, passiva, et illis.

Res. In eo posita e esertia libertis, q̄d
conuenit ei et soli libertis, ergo et potentiam liberam
Inquit à necessaria: d̄ talis e indifferentia activa,
et illis, ergo e ipse esertia libertis.

Mag. q̄ritur. Res. n̄: p̄ hoc po lealia
libera det q̄t̄ à necessaria, quod necessaria positis
oibus ad agenda p̄quisitis n̄ p̄bet n̄ agere, libera
v. p̄bet agere et n̄ agere: nel n̄ aliud assignari pt.
d̄ hoc h̄bet p̄ indifferentiam activam et passivam, q̄
e potentia agendi et n̄ agendi positis oibus ad
agenda p̄quisitis. ergo et;

Confirmatur. Quid e esertia rei q̄d e ino
in re: d̄ indifferentia activa e inam in libertate
ergo et;

§ 82. no. Quia hoc potentiam ino gerit
inco libero, et ino detinuit à necessaria et ex illa
habent, oes libertatis proprietates, et doctriam in suis
actibus, nisi determinata sua sui ab intelo, rão veriti,
et deneciti. ex his collige.

Corollariam.

Libertas bene definitur potentia agendi et ñ agendi
positio oibus ad agendum requisitis. De ino potest
et ñ principia sua actualitatis. De 2do agendi et
ñ agendi, p quod spectat indifferentia actiua, ni
cuius agens liberum pot se ipso ponere actum et ab
abstinere. De 3tio positio oibus requisitis, nempe
ex parte acti iustus et rão inã. Deficitur
en potest completa et expedita ad utram libet,
p lo completa spectat positio oium requisitorum.
p lo expedita tenetio oium impedimentorum.
et breuius ad huc potestas agendi sic respicitur.

Soluentur Objectiones.

Quosdam contra rãoiam ppoem soluentur comodiis
Sic ut ppoem, ideo qd glia etiam.

Obj. jmo. Implet indifferentia activa, ergo n̄ e
 sp̄ia lib̄it̄is.

Rs. Prbz actus. Implet aliqd̄ indifferens ē det̄m̄t̄at̄
 sui. d̄ tale est indifferens activae. ergo est.

Prbz n̄j. Quid ē indifferens det̄m̄t̄at̄i det̄ ab actus. q̄.

Rs. nego actus. ad sp̄at̄em det̄m̄t̄at̄i. Quid ē indifferens passivae con.
 passivae con. det̄m̄t̄at̄i a ab agente ip̄i actus, q̄d̄ ē in
 indifferens activae nego actus.

Hoc n̄ secul̄ ip̄s̄ ad det̄m̄t̄at̄i n̄ ex secul̄ata aliunde det̄m̄t̄at̄
 al̄ cor̄at̄ de q̄o.

Int̄r̄at̄is jmo. Quon̄ n̄ p̄t̄ ē indifferens ad de,
 lib̄um ip̄ act̄ ab ext̄o. q̄o si vol̄tas ē indifferens ad ext̄um
 n̄ p̄t̄ ē det̄m̄t̄at̄i ab ext̄o.

Rs. Prbz actus. Non p̄t̄ ē indifferens ad det̄m̄t̄at̄i
 in act̄a jmo con. act̄. ad det̄m̄t̄at̄i in act̄a 2do nego actus
 ad det̄m̄t̄at̄i p̄t̄ q̄o.

Vol̄tas igit̄ ē int̄re indifferens in act̄a 1mo q̄a h̄t̄
 vim agendi et n̄ agendi, et sic nullo modo ē det̄m̄t̄at̄i. eadem
 h̄t̄ ē int̄re det̄m̄t̄at̄i in act̄a 2do q̄a se ipsum movet et

libere determinat ad agendum.

Quartabis 2to. Ois indiffia intra toti del
f aliquam eam notiam et debitation, et notus n' e talis caa.
ergo n' p' uis indiffia loci p' ipsam.

De de quo maj. Ois indiffia passiva cor. maj. activa
nego maj. Causa n' actiue indifferens se ipsam de non
actu rediit ad actum, de otio transit in actum, ab act
phelus.

Quartabis 3to. Cum notus de n' agente
sit agens naturalis. In naturali n' e nisi ab alio, go sit agens
ab alio et non a se.

De de quo maj. naturali n' e nisi ab alio facte l' potius
p' aliud cor. maj. n' e ab alio efficienter nego maj. et
equam.

Notus qd' naturalis facte p' suum actum ab ipso
realiter determinatur, efficienter uero naturalis a se ipso,
go se ipsam naturalis transiit a n' actu ad actum.

Quartabis 4to. Ut notus se ipsam rediit
ad actum del habere se duas potias ad actus oppositos,
In notus n' p' ias habere, ergo C.

Res. Quibz. n. g. Actus oppositi n. p. part. a. se. i. ergo
nec potia ad illos; q. ut se habet actus ad actum, ita po-
tentia ad potentiam.

Res. N. ego n. g. B. n. potia libera e. virtute duplex
ab. distan. e. ad p. b. o. e. m. n. e. g. o. i. p. p. m.
potia p. b. o. e. m. h. e. potentia ponendi se duos actus,
n. re. p. u. g. n. a. t. h. p. o. t. i. a. h. e. potia q. sit virtute
duplex: r. a. o. e. q. p. p. o. t. i. a. m. p. o. n. e. n. d. i. i. d. e. m. m. o. v. e. n. t. e. s. e.
duobus modis oppositis, et in idem obitan. l. e. n. d. e. n. t.
duobus modis intr. se. r. e. p. u. g. n. a. n. t. i. b. u. s. r. a. o. 2. d. i. e. i. g. a. n.
re. p. u. g. n. a. t. e. a. d. e. m. p. o. t. i. a. p. o. n. e. r. e. i. n. o. i. n. t. e. r. t. i. a. m. o. r. e. m.
1. d. i. e. m. i. n. i. m. i. u. m. v. a. l. e. t. a. d. f. e. r. r. e. u. n. d. i. v. e. r. s. a. m. l. t. m. .

ad p. b. o. e. m. r. e. s. p. o. n. d. e. o. i. n. o. p. i. n. t. e. n. t. i. a. m.
ad. d. i. s. t. e. n. t. i. a. m. i. t. a. p. o. t. i. a. a. b. i. n. t. e. n. t. i. a. m.
ad. p. o. n. e. n. d. i. a. m. p. t. p. o. n. i. e. m.
d. i. s. t. e. n. t. i. a. m. e. r. g. o. e. t.

Res. 2. do. p. h. q. o. a. l. t. e. r. a. h. a. b. e. t. q. u. o. s. a. d. a. l. i. q. u. a. c. o. n.
o. i. a. n. e. g. o. q. u. i. a. u. n. a. e. a. d. e. m. q. p. o. t. e. n. t. i. a. f. e. r. r. i. p. t. a. d.
p. l. u. r. e. o. b. i. t. a. s. p. e. c. i. e. d. i. v. e. r. s. a. e. t. p. m. o. d. o. s. l. e. n. d. e. n. d. i. d. i. v. e. r. s. o. s.
I. d. e. m. a. n. a. c. t. u. s. n. p. t.
O. b. i. j. e. c. t. o. Q. u. a. n. d. o. i. n. d. i. s. t. i. n. c. t. a. a. c. t. i. o. n. e.

in nihil libertas, ergo indignitas aliena in respectu libertatis

Præter autem. habens sine boni sine mali minuat in
dignitatem alienam, nec in minuat libertatem.

De nego autem. ad præcedens. Præter autem. minuat
indignitatem præcedens cor. quæ rectius magis inclinat
in unam partem quam in aliam, unde solent agi libertas.
minuat indignitatem electiois nego. rectas in potestabilibus
atque in utriusque, illis obsequi et resistere pro ut vult, unde in
minuat rectam libertatem arbitrij, quæ potest obsequi in
sola indignitate electiois.

Obijerit etiam. Si rectas habet indignitatem alienam
isam habet et antequam agat, et cum agit, et postquam agit,
nil horum dici potest. ergo est.

Præter in. in inveniunt, quæ in potest agere antequam agat, in
secundum, quia dum agit in potest in agere. in obsequium. quæ cum
agit, ad in amplius in eius potestate, quæ nunquam habet
indignitatem alienam.

De nego in. Et dico rectas habere in dignitatem alienam
in actu ino antequam agat, quæ tunc habet potestatem expeditam
agendi et in agendi.

agendi et n̄ agenti pro instanti sequenti: h̄bre in acta
2do seu idem exorere, q̄do acta agit, q̄a tunc se libere
detinēt ad agendum.

Ad p̄basen. Delq̄o 2dam partem. Non p̄t̄ agere
q̄sequenter et in terra composito con. actus. antea et
in terra d̄ciso nego actus.

Articulus 3us.
De Existētia Libertatis.
Principia.

¶ Primum. Constat hominem in statu innocentie seu nature
integre habuisse statum libertatis in d̄stio inueniri
solum a coactioe, id est a necessitate. Cum q̄ hoc aperte
docet s. scriptura, cum q̄ libertas arbitrij ē donū
naturale; dona en̄ naturalia in illo statu fauunt integra:
et in hoc nobis iam fertur cum rationes hereticæ
contra sententiam magis.

¶ 2um. Constat hominem nunc a libertate a coactioe.